

## **СУЧАСНІ АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДДАЕУ**

**Постановка проблеми.** На сьогоднішній день суспільство та новітні реалії висувають високі вимоги до системи освіти та її учасників. Саме система вищої освіти стає невід'ємною частиною загальної культури людини. Перехід до підготовки фахівців у галузі економіки, зокрема менеджменту і маркетингу, які б відповідали існуючій ринковій економіці нашої країни, значною мірою визначається збільшенням популярності випускників цієї сфери. Впровадження ситуаційних завдань у практику викладання ділової іноземної мови при вивченні тем економічного профілю інтенсифікує навчальний процес. Необхідність активізації навчального процесу за допомогою ситуаційних завдань зумовлена скороченням часу на аудиторні знаття та підвищенням об'єму інформації для забезпечення усебічної підготовки майбутніх фахівців, що у свою чергу забезпечує підвищення якості підготовки студентів на основі застосування активних форм навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

**Метою нашої статті** є аналіз існуючих активних методів навчання та ознайомлення з перевагами застосування ситуаційних завдань для фахівців економічного профілю на заняттях з ділової іноземної мови.

**Аналіз останніх досліджень.** Сучасній педагогічній літературі відома велика когорта науковців, які займалися вивченням активних методів навчання та їх класифікації: М. Скаткін, М. Данилов, Б. Єсіпов, С. Петровський, В. Паламарчук, М. Махмутов, А. Алексюк, Г. Ващенко, Ю. Бабанський, І. Харламов та інші.

В аспекті наших розвідок вважаємо за доцільне розглянути активні методи навчання. Аналіз педагогічної літератури показав, що існує декілька класифікацій *активних методів навчання* [1,2,3,4,].


**Основний виклад матеріалу.** Вважаємо найбільш прийнятною класифікацію активних методів навчання, яка була запропонована Л. Семушкіною та Н. Ярошенко [3]. Згідно з авторами класифікації, активні методи навчання можна поділити на такі підгрупи та види:

1. неімітаційні методи, до яких можна віднести проблемну лекцію, евристичну бесіду, навчальну дискусію, пошукову лабораторну роботу, дослідницький метод, самостійну роботу з навчальною програмою (програмне навчання), самостійну роботу з літературою;

2. імітаційні: неігрові – аналіз конкретних виробничих ситуацій, вирішення ситуаційних виробничих задач, вправи-дії за інструкцією (лабораторні та практичні роботи за інструкцією), виконання індивідуальних завдань у процесі виробничої практики; ігрові: імітація діяльності, розігрування ролей (елементи ділової гри), ділова гра.

До одних із активних методів навчання, які використовуються на кафедрі філології Дніпровського державного аграрно-економічного університету належать ситуаційні завдання з використанням інформаційних та мультимедійних технологій.

Зауважимо, що вирішення *ситуаційних завдань* – являє собою активний та ефективний метод навчання, який застосовується не лише для формування професійних умінь студентів-економістів, а й для формування культури іншомовного діалогу майбутніх фахівців цієї галузі. Дидактична цінність цього методу полягає в тому, що він забезпечує не лише правильне та логічне мислення, а й розвиває вміння спостерігати й аналізувати проблеми, які впливають із певної професійної діяльності іноземною мовою. Ми рекомендуємо використовувати такі завдання в разі необхідності розвитку самостійного і творчого мислення та формування культури іншомовного діалогу.

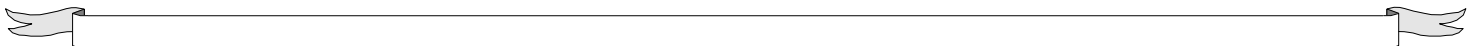



У ході використання цього методу застосовують дидактичні матеріали у формі ситуаційних завдань, які мають таку структуру: опис ситуації, вихідні кількісні дані та проблемне завдання. Ситуація повинна бути подана таким чином, щоб у студентів створювалося враження, що вони беруть участь у практичній діяльності конкретної організації.

У ході проведення ситуаційних завдань ми послугувалися рекомендаціями В. Ягупова, який акцентує увагу на застосуванні таких правил з метою проведення методично правильного заняття:

- викладач має обрати тему, яку можна опрацювати методом розв'язання ситуаційних задач;
- чітко з'ясувати цілі заняття;
- визначити рівень підготовленості студентів до цього заняття та їхні здібності;
- визначити проблеми, які можуть бути предметом аналізу;
- остаточно вибрати проблему, яка становить основу ситуаційної задачі, та докладно її описати, згідно з дидактичною метою і методичним замислом заняття;
- остаточно окреслити форму проведення заняття;
- опрацювати план збирання інформації;
- класифікувати і провести селекцію зібраної інформації;
- передбачити шляхи обговорення ситуації в навчальній групі та окремих підгрупах і скласти «калькуляцію часу» на ці дії;
- остаточно визначити питання для проблемного обговорення і скласти докладний план проведення заняття;
- опрацювати конспект до заняття, де чітко визначити ситуаційне завдання, проблему або проблеми для дискусійного обговорення, шляхи подальшої самостійної роботи над ситуаційним завданням, «калькуляцію часу» з докладною методикою їх вирішення тощо [5].

Реалізація викладених вище дидактичних і методичних вимог до заняття за допомогою методу розв'язання ситуаційних завдань можлива лише за умов,





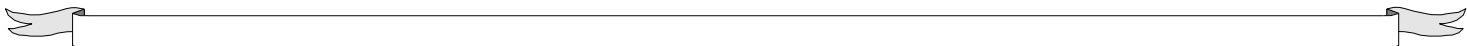
коли опис відповідає змістові та методиці цієї теми, сформульований ясно і чітко, а різні факти, явища, приклади, наведені відповідно до змісту теми, відтворюють правдивий перебіг процесів та явищ, які мають місце в цій діяльності.


У межах нашого дослідження ми користувалися кількісними даними різних типів: достатніми, надмірними та недостатніми. Якщо студенти отримували завдання з достатніми даними, від них не вимагали пошук додаткової інформації для вирішення поставленої проблеми. У разі отримання завдання з надмірними даними виникала необхідність відбору непотрібної інформації, яка не використовувалася для вирішення проблемного завдання. При недостатніх даних студенти мали отримати інформацію в результаті здійснення окремих прийомів репродуктивної діяльності (наприклад, розрахунки, робота зі стандартами та іншими нормативними документами, довідковою літературою, використовуючи мережу Інтернет та Інтернет університету, електронну бібліотеку та ін.) або вирішення приватних проблем, тобто активізація розумової діяльності.

Ми намагалися використовувати ті проблемні завдання, які б орієнтували студентів на їхню майбутню професійну діяльність. Крім того, постановка завдань була чіткою та зрозумілою студентам. Якщо для виконання завдання необхідно було вирішення певних конкретних завдань, то ми вважали за доцільне спочатку навчити студентів їх вирішувати або навести алгоритм їх рішення за участю викладачів факультету менеджменту і маркетингу.

Заключний етап при вирішенні ситуаційних задач полягає у тому, що викладач має підвести підсумки шляхом аналізу результативності дій студентів, виконання та розбору типових та випадкових помилок, яких припустились учасники, оцінки ефективності вирішення проблемних завдань.

З метою формування культури *усного іншомовного діалогу* в майбутніх фахівців економічного профілю, вважаємо за потрібне використовувати ситуаційні завдання, які відображають не тільки рівень підготовки студентів з іноземної мови, але й безпосередньо пов'язані з фаховою підготовкою





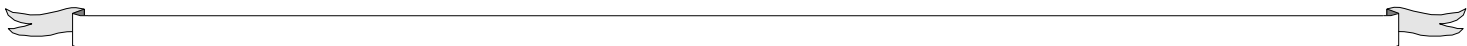
студентів на факультеті менеджменту і маркетингу. Це означає, що інформація та завдання, які використовуються на заняттях з іноземної мови, мають бути відомі студентам за матеріалами та практичними завданнями із спеціальності, що передбачає спрощення вирішення складних питань за фахом іноземною мовою, за умови високого рівня володіння матеріалом професійного спрямування. Для того, щоб заняття з іноземної мови відповідало вимогам програми факультету менеджменту і маркетингу, вважаємо за потрібне організувати гармонійну співпрацю з викладачами цього факультету.

Основною вимогою під час проведення ситуаційних занять є попереднє вивчення запропонованої теми студентами на заняттях зі спеціальності та формування практичних навичок рідною мовою.

Послугування у процесі навчання ситуаційними завданнями підвищує навчальну мотивацію студентів, сприяє ефективному засвоєнню ними начального матеріалу не лише рідною, а й іноземною мовою. Розв'язування ситуаційних завдань передбачає обов'язкове використання інформаційно-комунікаційних технологій, що не лише спрощує їх виконання та проведення, але й формує в студентів позитивне ставлення до навчальної дисципліни, дозволяє збагатити особистісний досвід здійснення Інтернет-комунікації, роботи в Інтернеті та з мультимедійним обладнанням.

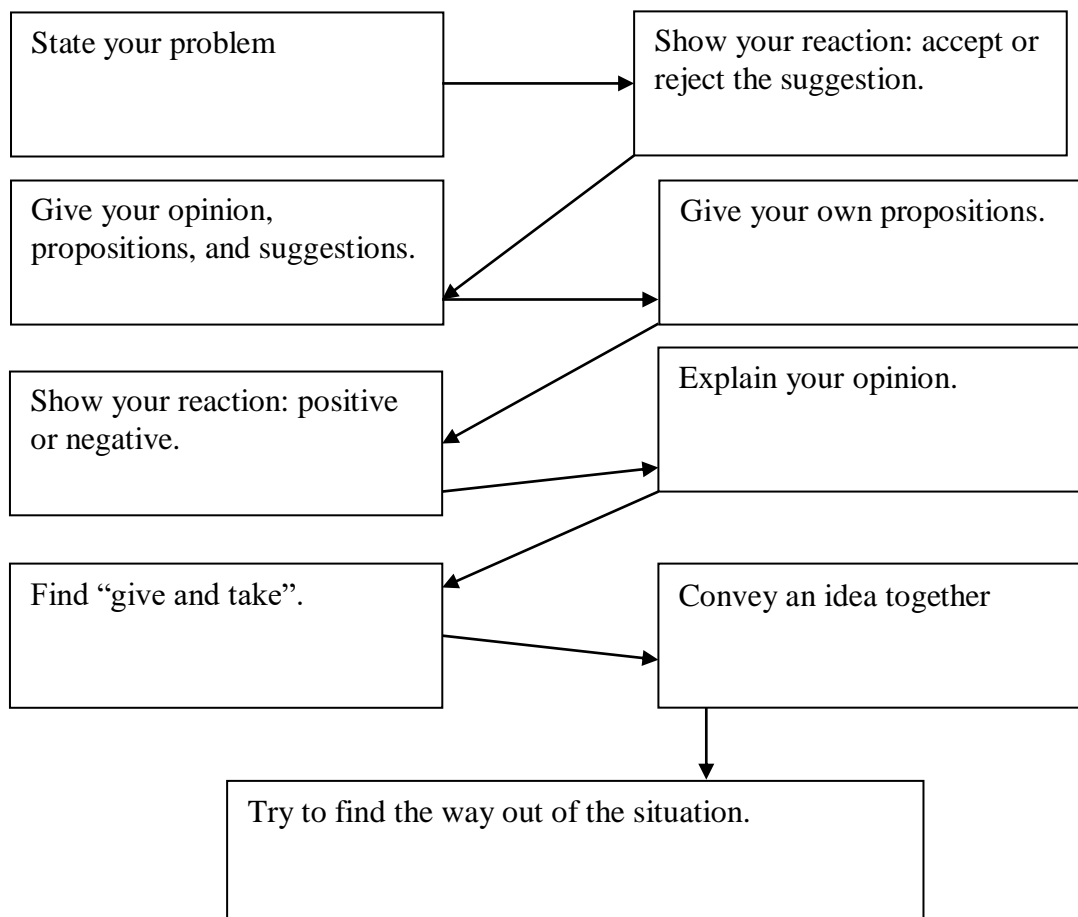
Зазначимо, що іншомовний діалог між студентами під час вирішення ситуаційних завдань передбачає не лише процес повідомлення інформації іноземною мовою, іншомовне спілкування з урахуванням питань та відповідей чи обмін репліками, а й спонукає майбутніх фахівців до професійного зростання, формування в них позитивного сприйняття партнера з комунікації, доброзичливого ставлення до співрозмовника, вміння обґрунтувати свою думку та найголовніше – формувати культуру іншомовного діалогу в межах спеціальностей «Економіка», «Менеджмент», «Маркетинг».

Під час здійснення іншомовного діалогу доцільним є дотримання етичних норм як безпосереднього, так і опосередкованого спілкування, доброзичливе



ставлення до партнера, уважне слухання, що сприяє ефективній взаємодії в системах «студент – студент», «студент – викладач».

Пропонується така схема встановлення ефективного іншомовного діалогу, якої студенти-товарознавці мають дотримуватися під час розігрування ситуацій.



Види ситуаційних завдань були гармонійно підбрані та використовуються під час занять з ділової іноземної мови зі студентами економічного профілю.

Наведемо приклади таких ситуацій:

### Situation 1

#### Hotel "Belvedere"

The Belvedere Hotel has 23 rooms for 46 guests. Together with the hostess Mary Collins, it employs 30 people. A few years ago, the old boarding house on the basis of which the hotel was established was not mentioned in any tourist guide. Now everyone knows that the hotel "Belvedere" is one of the best in its

class. Despite the fact that hotel prices are quite high there are always many guests. On average, the hotel is 80% full all year round - a good profit for the hotel business. Mary's work is guided by several principles: - provide services in accordance with payment; - to ensure the interest of employees in their work; - take care of visitors. To study the needs and tastes of customers and further improve the quality of their service, guests are asked to fill out a questionnaire. It has a request to express their impressions of the hotel as a whole, as well as the organization and quality of food and service.

#### Questions and tasks

Imagine yourself as a consultant and perform the following operations:


1. Formulate the questionnaire in each of these areas.
2. Offer a system of incentives for hotel visitors to complete the questionnaire.
3. How to increase the interest of hotel staff in improving the service quality?

**Висновки.** Аналіз наукових праць дозволив зробити певні висновки: основною вимогою до проведення заняття з метою вирішення ситуаційних завдань є вдалий підбір матеріалу, в якому студенти зможуть реалізувати своє прагнення до активної пізнавальної діяльності та до здійснення іншомовного діалогу. Ситуаційні завдання не лише допомагають формувати культуру іншомовного діалогу, а й сприяють розвитку аналітичних здібностей, навичок та умінь, необхідних для колективного вирішення проблеми та прийняття рішень, доброзичливого ставлення до партнера, уважного слухання, що впливає на ефективну взаємодію в системах «студент – студент», «студент – викладач».

Вирішення ситуаційних завдань дозволяє студентам покращити знання з декількох дисциплін, самостійно вирішувати питання з метою пошуку відповідей в умовах, наближених до практичної діяльності.

#### Література:

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход. М.: Просвещение, 1993. 153 с.

- 
2. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Мищенко А. И., Шиянов Е. П. Педагогика : учеб.пособие. М.: Школа-Прес, 1998. 512с.
  3. Семушкина Л. Г., Ярошенко Н. Г. Содержание и технология обучения в средних специальных учебных заведениях: учебное пособие . М.: Мастерство, 2001. 272с.
  4. Махмутов М. И. Проблемное обучение: основные вопросы теории. М.: высшая школа, 1975. 321с.
  5. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 560 с.

